

ХААҢАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 80 (7621) ● 1994 сэл от айын 12 күнэ. Оутуорунньук ● Сызаната—146 солк. 15 хэрчэ

УУ—ОЛОХ ТЫЫНА

УРУККУ БЫЫТ
САҢАЛЫ ОҢОҢУЛЛАР

Көмий-кызыл дэ
чуолмайданан ере тыям-
мытара, үптериттэн-аста-
рыттан көрөй үлэлэрин
бэйэлэрэ сангалыы бе-
даанаммытара, онкул-
ласпытара. Олортоң бири-
дөстөрүнэн Лааһарап бы-
һытын комплекса буолар.
Таатта үрэбиттэн Чурап-
чы нүөлүтөр ууһу бырах-
тарыыга аһаан урах сүп-
үсүтөр туһут быһытта-
рыгар шлюз-регулятору

Матирыйзала олорчу булудлубут, Ону Аллараа Баэстэхтэн ажалылыхатвах. Субу күннэргэ ити үлэлэри талһынан «Сельхозводмелнорация» хол-

Бу улахан элэлтээх үлэбэ дьон чулуулар, бэрэдэлтээхтэрэ, сага быйлаахтара ананан үлэлтээхтэрэ биллэр. Ону хайыы үйэбэ быһаарсыбыттар. Бульдөөрдарга Иосиф Дмитриевич Белоцкий, Владимир Петрович Ефимов, Каазимир Николаевич Никитов, скрепердэргэ Николай Гаврильевич Местников, Николай Юрьевич Коркин аһамыттар. Оттоп погрузчикна уонна үс автомашиннада нимнээх үлэлтээхтэрэ олох суб

Уу уюмна сир огоруу-
туу боппуруостарынан
дырыгтанар меллиоратор-
дар урукну өртүгөр улуу-
ка биир үчүгөй үлэлээх
тэр ахсааннарыгар кири-
салдыра. Онуоха тиреги
изн үлэ дьонго буоладды-
ра. Билигин да онуук.
Ол ийин коллектив тэрил-
төө сыламтата суох уһун
сылларга үлэлээбит шо-
фердар П. П. Посельский,
И. И. Хоютанов, техни-
гидролог Т. А. Кондра-
тьев, кылаабынай меха-
ник В. В. Попов, тракто-
рист Н. Д. Белоцкий,
В. П. Ефимов, Н. Г. Мес-
тиков уо.д. аатарынан
киин туттар.

С. ОСИПОВ

Обус Баһытар Екатерина Ивановна Ильинова, Полина Иннокентьевна Николаева, Виктор Куприонович Габышев, Ангелина Васильевна Алексеева 70-ча йаары мырлар. Кинилэр күнгө 6 центнер үүтү туттараллар. Манна Василий Васильевич Ухотимов, Мария Ефимовна Тихомирова, Николай Александрович Бондарев, Владимир Иванович Сидоров, Валерий Владимирович Шенников, Сергей Викторович Мухоморов, Андрей Александрович Гаврилов, Евгений Александрович Данилов, Алексей Александрович Писарев, Александр Александрович Попов, Александр Александрович Рогов, Александр Александрович Сапожников, Александр Александрович Семенов, Александр Александрович Степанов, Александр Александрович Федотов, Александр Александрович Хохлов, Александр Александрович Чернышев, Александр Александрович Шварцкопф, Александр Александрович Яковлев, Александр Александрович Якушев, Александр Александрович Яценко.

Талей үлэһит дьомо
күөх сайын биэрэр быһа-
рын дьэ итинник таба
туһанарга дьулуһаллар.

С. АЛЕКСЕЕВ.

С. АЛЕКСЕЕВ.

БАЛЫКСЫТ РЕКОРДАРА

илларга — хас рекордларын ахсын довууланар
толорулаллар.

(РНТА—ССТА)

ААТЫРБЫТ-СУОЛУРБУТ

Д. П. КОРКИН ААТЫНАН ЧУРАПЧЫТААБЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ

Спорт — кинилэр олохторун аргыһа

Саха оҕолорун көгүл даҕаны бил-көрө сындыа-тустуу, аабастарыгар уһу-йан, эт-хаан өртүнэн буһа-ран-хатаран, аан дойду тү-бүлгүтүгэр үһийэ Саха си-ригэр Чурапчы дьон алаас баарын бастананан бил-лэрбит: тренеринэн бары сүүрүгүр кинилэр Д. П. Коркин буолар. Кини сыр-дык аатын ааттаа ту-руохтаах ытык сорук төрүт-төбүт кыһатыгар—спор-тивной интернат-оскуолада сүктэрийдэр. Оскуола 1991 сыл ахсынны 13 күнүттэн Саха Республикатын үөрэ-бин министрин бирикээһи-нэн республиканский стату-бу ылан үлэлтэн-хамнаан нэлээ.

Спортивной оскуола си-тинилэрин туһунан бары

Оскуола бэйэтэ иһигэр көгүл тустууга, чөлүкө

атлетикага, оҕунан ыты-ба, тахсылаахтык тустал-лар. Ити курдук Саха си-рин, Россия сүүмэрдэммит хамаандаларыгар чилиэнэр баар буолбуттарынан учуу-таллара иһэн тутталлар.

Көгүл тустуу салаатын кинилэр сыйларга РФ но-руотун үөрэтирини туй-гуна, спорт маастара, рес-публика хас да тогулдуу чемпион К. Н. Захаров салайан үлэлтэр, Кирилл Николаевич бэс ыйыгар Бородинго Н. Тарскай би-ринилэр кытыллыбыт рес-публика көгүл тустууга чемпионатыгар кыттан эдэр бөдөстөрү кэнигэр хаа-лартаан 74 кг бастаата.

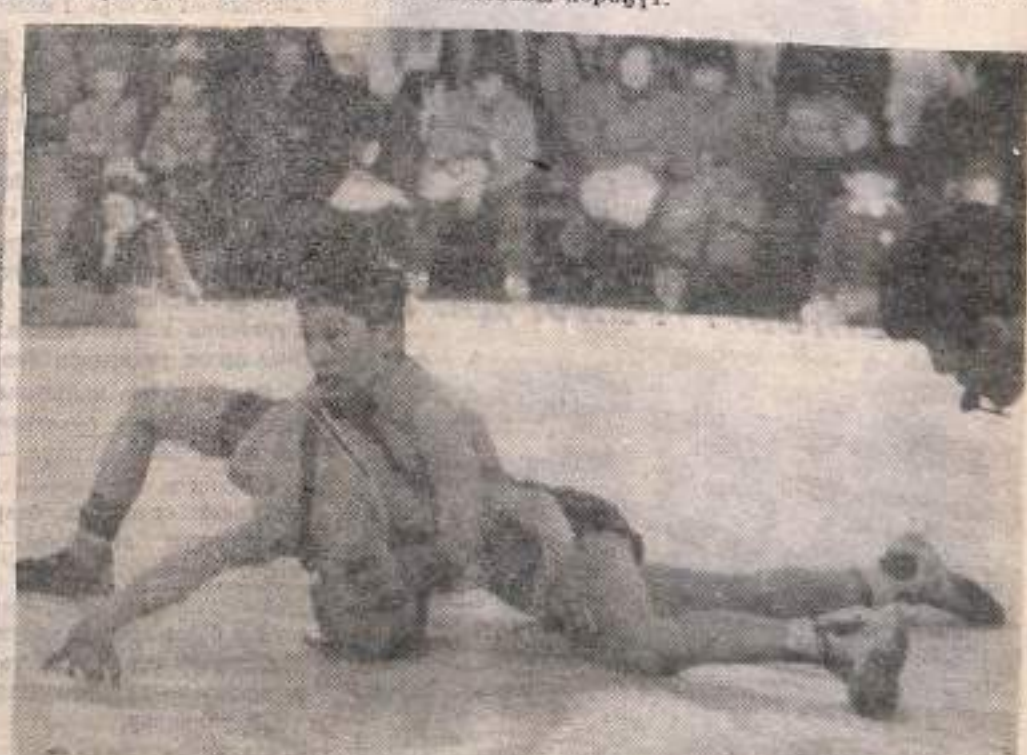
Ити курдук спортивной оскуола, улуус тустууга, старший тренер бэйэтэ иһэн үгүс холобуру үөрэнээччи-лэригэр көрдөрөр. Манна кинилэр кытта спорт маас-тардара Е. Д. Аржанов уонун Н. М. Сысоловти тренердэринэн айымны-лаахтык үлэтин сындыа-лар. Кинилэр интиллэригэр улуус көгүл тустууга си-тинилэрин сөргүтүү ой-бос сорук быһыытынан эмнэ туруоруулар. Манна-ха кинилэртээдэһи фи-наллартаа диовурдаах оҕолору сүүмэрдээн бири-сиргэ кинилэр эрчийин улахан түмүгү биэрэн сөл. Бу хайысханын Сылдан фи-налда (тренер Е. Н. Яков-лев) быһаарыахтык үлэ-лиир. Атыттар ол холобуру ойөөн батыһар буоллахта-рына, Чурапчы аатыттан тустар бойобит бөдөстөрбүт интиллэн тахсан иһэ эти-лэр.

Дуобат, Спорт бу көрү-лэ Саха Республикатын үтүөлээх тренере Н. Н. Кичини хайа күн Чурапчы-га үлэтин кэлиэбиттэн сө-бүмэрлик өрө көтөүлүүнэ. Республикада Чурапчы оҕото барыта дуобатчыт буолуохтаабын курдук са-лаан эрэллэр. Ол үөрэ-нээччилэр ситиһинилэринтэн быһаччы тутулуунтаах. Аан дойду оҕолорго чемпиона Ганя Колесов биллэрин ду-обатка аан дойду күрэхтэ-һинигэр гроссмейстердары кытта тэнгэ аныыһа сыл-дыр. Кинини сиргэ Саппа Филатов, Сергей Новгоро-дов, Маша Богимова, Ста-сия Коптеев, Ася Решет-никова курдук күүстээх дуобатчыттар баар буол-лар. Эсэ да үүнүөхтөрө турдара. Николай Нико-лаевич көргөнэ Мария Ни-китича Бырдынырова-лыын уонна уолаттара, спорт маастардара Нико-лайдык, Василийдык оҕолору дыһыт дуобат ки-сэлэннэригэр үөрэтэ-лэр. Манна дьон үлэниилэрин тухары си-тинии мэдэи баар буо-ларыгар бигэти эрэнэбит.

Сүүрүүнү былыр-бы-лырынтан спорт король-батынан ааттыыллар. Ол иһэн атахтаах түөрт атах-таагы кытта тэнгэ сыр-сан, эсэ баһыйан бара-тыттан үөһээбитэ чаччы. Бу оскуолада аттыын кини былдыһар модьу санааах Гаврил Егоров курдук кини суох эрээри, манна баар—Гаврил Нох-тускай. Кини быйыл ма-рафонга Россия спордун маастарын нуорматын го-лордо, оһоо таарыйа Саха сириг сага рекордун олохтоото. Гаврил Федо-рови интиллээччилэрин кэһсөтө смалата кэнир. Кинилэр тренер Н. Н. Гу-лев күүс-көмө буолар, лэри былдыһар кыахтан-нылар.

ХААРТЫСКАЛАРГА: дуобатка оҕолорго аан дой-ду чемпиона Ганя Колесов күрэхтэһэн кэнигэр; Рос-сийскай Федерация «Учуутал-93» конкурсун лауреата финан-учуутал Г. М. Яковлев үөрэнээччилэрин кыт-та; кыра уолаттарга Россия II призера, Азия зонатын

чемпиона Ваня Дружынов утарсааччытын көбүөргө-хэн багыан эрэр; оҕунан ытым салаатын сүүмэрдэм-мит хамаандата хомуска оонньуур, кинилэр ортоло-ругар Россия сүүмэрдэммит хамаандатын чилиэни Ана Стасованы көрөбүт.

**МУГУДАЙ ОРТО ОС-
КУОЛАТЫНГАР** Анна
Михайловна Пермяко-
ва, Российской Федерация
норуотун үөрөхтөрүнүн
туйгуна, үрдүк квалифи-
циялаах начальнай кылаас
учуутала, быыл олооро
төрдүс кылааны бүтөрөл-
лөрүнөн сибээстөөн Сын-
ыалаан кинигер түөрт
сыл устата үөрөнөн туту
ситаситтерин, билбиттерин
көрбүттөрүн отчуотуур
дьоро кинилэрин тэрийэн
ытта.

Саалаа кинирин кытта
уһун истиннээх уонна ос-
туолларга олоор үлэлэрэ
белетанкаламмыта, I кы-
лаастан ыла таһаарбыт
хайыттар, онорбут бук-
леттара, хоһооноро, хо-
муйбут остуоруйалара,
иллилэринэн тутан-хабан
тиһит таһаастара, чочуй-
бут мае иһиттэрэ, уруһуй-
даабыт ойуулары—барыта
манна тардыллыбыт. Биз-
чэртэ кэлбит төрөппүттөр,
оһолор харахтара аан бас-
таан бу быыстапкада ха-
танар, маңы көрөн-өстөн
баран бирдэ олоор
мнестэлэри булуппалар.

Сцена быһа дһылларын
кытта ортотунан ааннаах
гына быһыллыбыт чуо-
раан модела көстөр, үөһэ
өртүгөр аалай кыһал
диэнтэ бантикаах. Бу
«чуораан» иһиттэн икки
чуор саҥалаах кыргыттар
тахсаннар дьоро кинилэр-
рин саҥалылар. Кини-
лэр ыһаарыларын уон-
на кылгас рекламаларынан
доһууолатан уоллаах
кыыс пааралар ситтиһэн
утуу-субуу кинра-кинра
сценада мнестэлэрин бу-
лан тураллар. Кинилэр
урукку школьнай форманы
кэппиттэр. Кыргыттар
коричневый былааччыла-
рыгар маған фартугу кэ-
тэн, беттахтарыгар маған
бантасы баанан кэбисит-
тэрэ үчүгэй сүрдээх. Паа-
ралар балынай үгүгүнү то-
лорон барыттар сибан-
нигэ көтө-дайа сылдыар
үрүк лыахтары санатар.
Биртэн-бир ырыа, хо-
һоон толоруларын быы-
һыгар микрофонунан кы-
лаас олодун туһунан кэл-
синилэр. Ону барытын

ааҥа барбакка, бу отчуот-
концеры көрө олорон туох
түмүгүс, санаада кэллэххэ
сөбүт дьэн суруйуом.

Анна Михайловна—ос-
куола бир тутуах үлэни-
тэ, кини туттар кинибит.
Кини туохха барыттар
принципиальной, кырдыс-
сыт, формализмы сөбүлээ-
бэт, ситиһилэринэн өстү-
бэт сэмэй кини. Үөрөнөч-
чилэригэр көрдөбүллээх,

● ОСКУОЛА ОЛОБО

СОНУН БИЭЧЭР

ол эрэри хас бирдинилэ-
рингэр саргах, бөлбөмтөлөөх,
аһыннаас. Бу кинилэригэр
киллэригэр харчыларын
биргэ үөрөнөр олооро
Пухова Наташа көрүмүй
балта ыраах эмтэнэ, опера-
циялана барарыгар көмө
быһыгынан бирдэлэрин
биллэрбиттэрэ.

Түөрт ыл устата Анна
Михайловна олоорун туох
үчүгэйгэ-изрэгэ үөрөппи-
тий? Кинилэр үөрэхтэрин
түмүгэ, биллэн турар,
араас. Туйгуна да үөрөнөч-
чилэр бааллар, үтүс көмө-
нү, сүбэни эрэйбиттэр да
суох буолбутахтара буолуо.

Кырачааннар кинилэр,
дьонто, табаарыстарыгар
сыһааннарыгар бөлбөмтө
өрүүтүн уурулар. Ону,
нотация ааһан буолбакка,
дьэн көргөн иһигэр сыһаан-
нарыттан саҥалаан чочу
холобурдары олобуран
учууталлара уһуйда. «Мин
ийэм», «Мин адам», «Мин
дьэн көргөнүм» дьэн тема-
ларга элбэхтик кэпсэти-
лэр, пахтылар, суруйду-
лар. Хас бирдин үөрөнөч-
чигэ туох үчүгэй баарын
чорботон бэлэтидилэр. 13
оһоттон аһыһа «Көлүс-
чээн» ансамблыга дьарык-
танина, Куруһуомтарга сьд-
дан, илс, уһаны, баайым
кыстэлэниригэр үөрөннө-
лэр. Байа-байлэрин кытта
эйлээх, бөлбөмтөлөөх,
дуоспуруннаах буоларга
итилиниилэр.

Айылланы, байа олоор
сирин харыстааһынна,
кыылы-сүөлү көмүскээһин-
нэ иттиһинилэр. I кы-
лаастан саҥалаан «Үргөл»

дьэн куруһуому тэрийбит-
тэр. Оһо төрөбүт тылы
билиһгэ, араас темада ди-
ктантаран саҥалаан баҕа
санааларын, хоһоону, көп-
сэни, остуоруйаны суру-
йууга, ребустары, таабы-
рыһаа тийэ үгүстүк дьа-
рыһааһыттар. Оһолор бу
киһе «Мин бөлүөлүгүм»,
«Мин хатыһым», «Мин
үлэм», «Кыһын», «Сайын»,
дээраллар. Айыллара, ту-
лалары эйгэсэ элбэх
аһыһа онордубут, үк-
сүи өйдөөбөлүтүтүн,
билбөлүтүтүн (сороһор
соруһан да онорөччулар
бааллар өбөөт) дьэн оһо-
лор биллиллэр. Айыы
үөрөсэ наадатын, туду-
лааһын өйдөтө сатыһаллар.

Элбэх, кыһа-куһа би-
лилээх-көрүүдээх кини
билиһиги олоһо ордук
наадатын Анна Михай-
ловна иттиһилэригэр
өйдөппүт, үчүгэй үөрөх-
төөх буолалларыгар кыһа-
нан сыһамтата суох үлэ-
лирин көрө-билэ сылды-
быт. Быдырыһы Москвага
бастыг оһыгы олоһо кы-
ларар учууталлар күрөтэ-
рыгар үөрөннө кэлбитэ. Аны
билиһиги маһыһы кылаас-
тары үөрөтөр учууталлар
күрөттарыгар барыахтаах.
Кинилэр күнүсэ биллэтин-
көрүүтүн ханатан, төрө-
бүт нэһилээгин ыһааттара
киһа-хара буола иттиһэн
тахсалларыгар өссө күүһү-
рөн айымнылаахтык үлэ-
лээ дьэн алгыһыһа баҕа-
раһын.

Урут Анна Михайловна
хас да сьд тэрийэччиһин
үлэлээбитэ. Оһолор хас
бирдинилэрин дууһаларын
билэн, сөптөөх сыһааны
сатабылаахтык олоһтоо-
бута. Билиһин да бу үлэсэ
кинирэ буоллар, үгүһү
оноруо, туһалыа этэ. Ол
эрэри бөлэтин баҕатынан
уурайбыта.

Начальнай кылаастарга
кырачааннар, сүһүгүнөн,
бир учуутал көрүүтүгөр-
истинтигэр сылдыһа баран,
орто кылааска тахсан элбэх
учууталга үөрөннө, араас
сыһаанга түбөһөн, сороһор,
«сөһуйан» дьэххэ дуу,
ыһыллан-тобуллан бараач-
чылар. Оһо бир өртүт-
тэн үчүгэй кылаас саҥа-
йааччыта, иккис өртүттэн
предметтик учууталлар
бөлбөмтөлөрө, сөптөөх сы-
һааннара олус наада буо-
лар. Ону умнубатарбыт
учуоттаатарбыт ханнык
дьэн баҕа санаалаахпын.

Дьэ маһык бөрт сонун,
олус көрөхсө биллээх биз-
чэр буолан ааспыта.

Екатерина СЛЕПЦОВА.

Ула ветерана
ПРОТАСОВ Еремей Николаевич

албүтүнэн көргөһүгэр, оһолоругар, сизинэригэр,
хос сизинэригэр, чугас дьонноругар дьирин
кутурданын тиэрдэлэр.
—Ыкса маллара, доһотторо, табаарыстара
Алексеевтар, Барахановтар, Васильевтар, А.
Д. Захаров, Н. П. Захаров дьэн көргөттэрэ,
Максимовтар, Макаровтар, Пермиковтар, Пет-
ровтар, Поповтар, Сидцевтар, Кардашевскийдар.

Улуу уонна Соловьев нэһилээгин бөһуоттаах
гранданиннара, «Бөһуот Знаг» орден кавалера

СОБАКИН Инокентий Гаврильевич

уһун ыраахан ырыһыттан албүтүнэн дьирин ку-
турданын тиэрдэлэр.
—Көргөһүгэр, оһолоругар, сизинэригэр
«Мылдааһыһа» табаарыстыба бырабыланыһа-
та уонна профкома.
—Кинилэртэ Чурапчыттан аймахтара Пудов-
тар, Кривошаниннар, Толстоухоннар, Марков-
тар, Нустинковтар.

Зарегистрированы Саха
(Якутской) региональной
инспекцией по защите
свободы печати и массо-
вой информации.

Эбэрдэлиибит!

Колхознай-совхознай тутуу ветеранын, уонуктаах
уһун 47 ыл устата сүөлү иһиттигэр, үтүс өртүн
аһыһаһыһынан үлэлээн элбэх күүскүн-уоххун,
сыраһын-сылбаһын бирбит Варвара Афанасьевна
ФЕДОТОВАНЫ 80 сааһын туолбуккунуан иһитти-
истиннигэр эбэрдэлиибит. Күндү оһолорун, сизинэригэр
кытта ыалдыһаһа-сүһүккэ уһунтан-уһун үлэлээн
олорортор бастыг баҕабытын өтөбүт.

«Мылдааһыһа» табаарыстыба бырабыланыһа,
профкома.

х х х

Күндү балтыһын, аһыһыһыһа Александра Васи-
льевна ПЕТРОВАНЫ 70 сааһын туолбуккунуан эбэр-
дэлиибит.

Маһанабыт маһыһыһа күүс-көмө, өйбүл буолбук-
кар. Ыларыһа араһыһыһа, санааһа дьаһардыһа.

Никифор, Владимир, Елизавета Пинигиннар.

Редактор М. Н. СИДОРОВА.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Карла
Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—
21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса,
Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат».
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты: 54907, Объем—1 усл. печ. лист. на 4х страницах. Тираж—3029

ЗАКАЗ № 80.

Чурапчинская улусная типография. Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполи-
графиздат», с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а». Подписано в печать 11.VII.17 ч. (гр. 18.00 н.).